

אתר NRG – ראיון עם רוני ניניו

לינק ישיר לכתבה:

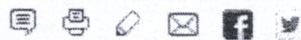
<http://www.nrg.co.il/online/47/ART2/479/003.html>

nrg מעריב

ראשי « תרבות » אמנות ובמה « במה גלוש ב - nrg מעריב מהסלולר »

במאי "דוחקי הקץ": "ההצגה שלי לא אנטי-דתית"

ההצגה "דוחקי הקץ" בבימויו של רוני ניניו עוסקת בטבח במערת המכפלה, בספר השנוי במחלוקת "תורת המלך" ובקרע בין הימין לשמאל. כי למה לא פוליטיקה עכשיו?

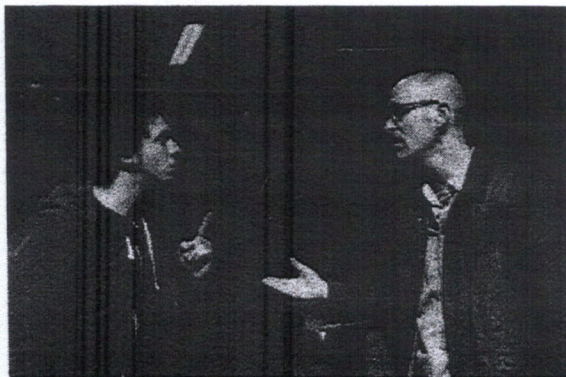


שגיא בן נון | 11/6/2013 1:40

+1 1 Recommend 77

תגיות: דוחקי הקץ, רוני ניניו, ניר רון

כבר בשנה שעברה, כשתיאטרון החאן פרסם את תוכנית העונה הנוכחית ובה תקציר המחזה "דוחקי הקץ", הרעש וההמולה היו אדירים. התיאטרון ספג נאצות ואימים, וגם הפגנה התקיימה מול דלתותיו. עמוד הפייסבוק של החאן הוצף בתגובות עוינות.



נאצות ואימים עוד לפני הבכורה. ניר רון ואיתי זבולון מתוך "דוחקי הקץ" צילום: ז'אן אלון

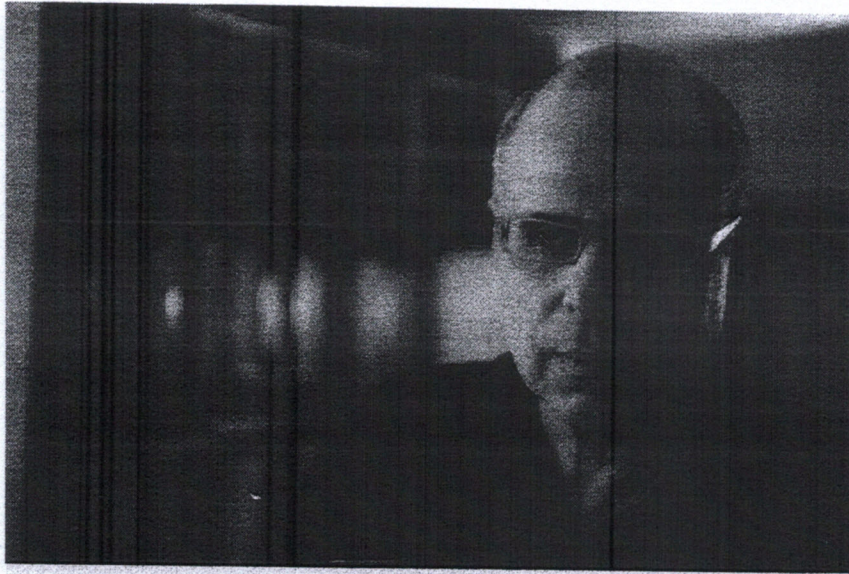
סיפור המסגרת והציר הבדיוני של המחזה הוא הקרע בין אב, מחזאי ירושלמי (ניר רון) שנשש את העולם הדתי והתגרש, לבין בן בן ה-17 (איתי זבולון המוכשר), תלמיד ישיבה שהתחפש בפורים לברוך גולדשטיין. הידיעה על כך ממוטטת את האב, והוא יוצא למסע להצלת נפש בנו. במהלך ניסיונותיו לגלות מה גרם לגולדשטיין לבצע את הטבח במערת המכפלה הוא נתקל ברבנים שהפיצו תורה דתית, ימנית קיצונית. בין היתר הוא פוגש את הרב

יצחק גינצבורג, שנחקר במציאות על ידי המשטרה בעקבות "הסכמה" (המלצה תורנית) שהעניק לספר "תורת המלך", העוסק בהלכות הריגת גויים.

הצגת הבכורה של "דוחקי הקץ", שביים רוני ניניו וכתב מוטי לרנר, התקיימה בסוף החודש שעבר. לאחת ההצגות שנערכו לפני כן הגיעו גם תלמידי הרב גינצבורג. "שבעה-שמונה תלמידים של הרב הקשיבו קשב רב להצגה", מספר ניניו. "בסיום ההצגה מוטי לרנר, אני וכמה מהשחקנים קיימנו איתם שיח על הבמה. כמובן שאתה מגלה שהמצב הראשוני הוא שאין דיאלוג. אין חיבור. אבל בעיניי, אם ההצגה הזאת יכולה לעשות משהו זה להתחיל ליצור שיח".

"שאלנו אותם מדוע לדעתם הרב גינצבורג ורבנים אחרים לא מגנים את הרצח של ברוך גולדשטיין, ויותר מזה, יש כאלו שמכריזים עליו כקדוש. לא היתה להם דעה חד-משמעית, הם רצו לדבר בשמו. ובכל זאת, אחד מהם אמר שמכיוון שאנחנו במלחמה מול הפלסטינים ומכיוון שהטרור הפלסטיני פגע לדבריו הרבה יותר בצד היהודי, גינויו של גולדשטיין מחליש אותנו כעם. תלמיד אחר פשוט אמר 'למה הרב גינצבורג לא מגנה את גולדשטיין? כי הוא לא מגנה אותו, נקודה'. אני לא מקבל את הטענות האלה".

"התלמידים שאלו אותנו 'ומה עם כל היהודים שהטרוריסטים הפלסטינים חצחים? למה אתם לא מראים את הצד השני?'. לדעתי זה לא היה רלוונטי לדיון. טיבה של יצירת אמנות שהיא אינה אובייקטיבית. אתה יוצר תיאטרון כי אתה רוצה להגיד משהו, מתוך לבך ומאוויך. תיאטרון זה לא מאמר אקדמי. להצגה יש אג'נדה, והיא המוסריות שלנו כעם. היא לא מתעסקת בקורבנות היהודים או בטרור הפלסטיני. אדרבה, אם יהיה מחזה ראוי וטוב שמתעסק בזה, אני בהחלט חושב שצריך לעשות אותו".



"אתה מבלה שהמצב הראשוני הוא שאין דיאלוג, אין חיבור". במאי ההצגה, רוני ניניו צילום: אריק סולטן

בניגוד לשיח עם התלמידים, ניניו מספר שבסערת הפייסבוק שקדמה להצגה לא היה קשב "קראתי את התגובות וזה היה די מפחיד", הוא אומר. "אנשים הגיבו בלי שהם ראו את ההצגה ובלו ששמעו משפט אחד מתוכה. זה מגוחך. אנחנו עם לחלוטין לא סבלני ולא סובלני. אני חושב שכל אחד צריך לעשות מה שהוא מאמין בו. אני מזמין את האנשים האלה לראות את ההצגה, ואז לנסות לדבר איתנו. אני גם מקווה שיבואו הרבה דתיים, כי עד עכשיו רוב הקהל היה חילוני".

ישנה טענה שרק מעטים קראו את "תורת המלך" עד לפתיחת החקירה במשטרה, ושכל העניין רק הפנה זרקור לעניין שהיה בשולי השוליים.

"גם בעניין רצח רבין אמרו שיגאל עמיר ושולחיו הם שולי השוליים, ובכל זאת היה כאן רצח. אני סבור ששולי השוליים יכולים למשוך לאט לאט למרכז. העובדה היא שהוגש בג"ץ נגד היועץ המשפטי לממשלה, שטען שמה שכתוב ב'תורת המלך' הוא גזעני ובלתי מוסרי, אבל שאי אפשר לתבוע מישהו על פסקי הלכה שבעקבותיהם אחרים עשו מעשה, ובית המשפט דחה את העתירה. הוא הצדיק את היועץ, והספר הזה מופץ מחדש".

"אתה יכול להיכנס לאינטרנט, להזמין ולקבל את הספר בדואר. מעניין מאוד כמה ספרים כאלה הודפסו וממשיכים להיות מודפסים בימים אלה. לרבנים שתומכים בספר יש ישיבות ותלמידים, והאידיאולוגיה מופצת, כך שאני חושב שזה לא אחראי לומר שהספר הזה הוא אנקדוטה שכמעט אף אחד לא לוקח בחשבון".

בנקודה הזו נינו מבקש לעצור ולהדגיש: "המחזה הוא לא אנטי דתי. אני חושב שבדת היהודית יש דברים נפלאים, ואנחנו נותנים לזה דוגמאות גם במחזה, כמו למשל דברי הרב קוק שבכל אדם יש אור, גם בגוי. אבל לצערי כתובים גם דברים אחרים, וישנם פירושים שמחפשים את הפרדה דווקא".

"דוחקי הקץ", שתציג

בשבוע הקרוב בבית ציוני

אמריקה בתל אביב, כנראה

לא תהפוך לשלאגר היסטרי

בקריית ארבע, אבל האמת

היא שגם חלק ממבקרי התיאטרון לא הפליגו בתשבחות. בשתי ביקורות ההצגה הוגדרה כ"פלקטית" ובביקורת שלישית נכתב כי זהו "מחזה עיוני פשטני". עם זאת, יש לציין שנכתבו גם מלים מפרגנות על ההצגה. בהארץ, למשל, נכתב כי זוהי "אחת ההצגות החשובות המועלות נעת בארץ וצריכה להיות חובת צפייה לכל אדם חושב שאנפת לו מארצו ישראל".

נינו: "מדובר במחזה מסוג מאוד מסוים, שיש בו אלמנטים כמו-דוקומנטריים ואלמנטים חקרניים. זה נקרא מחזאות פוליטית, גם אם אני חושב שאנחנו מתעסקים במוסר ולא בפוליטיקה. בעיניי, המבנה מאוד נכון לסוג המחזה הזה. מערכת היחסים בין האבא והבן היא עמוד שדרה במחזה, גם אם היא לא ממלאת את כל העלילה וגם אם זו לא מלודרמה על יחסיהם".



"מערכת היחסים בין האבא והבן היא עמוד שדרה במחזה". מתוך ההצגה צילום: ז'ראר אלון

"יש כאן סיפור של משפחה, הבן מתרחק יותר ויותר מהאב אל תוך עולם של רבנות קיצונית, ואילו האב מנסה למנוע את זה ממנו, אבל נסחף כל כולו לתוך אובססיה של בדיקה, האם באמת היו השפעות של רבנים קיצוניים על מעשיו של גולדשטיין. הוא מבין שככל שהוא נכנס יותר עמוק לתוך העולם הזה, כך הוא יותר ויותר מאבד את הבן שלו, אבל הוא לא יכול לעצור את זה. זהו מהלך רגשי בהצגה, אבל במקביל מתקיים התחקור שעושה דמותו של האב-המחזאי, שנסחף לאזורים עיוניים ופולמוסיים".

מדוע השחקנים שמגלמים את הרבנים בהצגה לא עוטים זקנים, כיפות או לובשים חליפות?

"זה מאפשר לנו לראות את האדם עצמו, שזה בעצם השחקן שמייצג דמות של רב. הוא לא הרב עצמו. אין פה ניסיון לחקות מישהו מסוים. כישראלים אנחנו חיים בסטריאוטיפים. יש את הדתי, ויש את הרב של הישיבה שמדבר בצורה מסוימת ולבוש בצורה מסוימת. לפעמים זוהי האמת, ולפעמים גם לא".

"כשעשיתי את 'מרחק נגיעה' בטלוויזיה, שעסקה במשפחה חרדית בבני ברק וביהודים חוסים שבאים לגור לידם, היה לי ברור ששם גם השחקנים החילונים צריכים לעטות על עצמם זקנים, כיוון שקולנוע וטלוויזיה מושכים יותר לריאליזם. בהצגת התיאטרון הזאת נאמרים דברים לא פשוטים, וחשבתי שמעבר לחוויה הרגשית, הקהל קולט הרבה מאוד אינפורמציה שאולי הוא לא נחשף אליה קודם, כמו מה שכתוב בספר 'תורת המלך' ועוד דיונים בפסקים ופסוקים. רציתי שהקהל יתמקד בזה, ובאמת הרבה אנשים יוצאים המומים מהאולם. בכך שההצגה בנויה כתיאטרון בתוך תיאטרון, כחזרה של שחקנים על הבמה, נטרלתי לחלוטין את הצורך לשים זקנים וכיפות. האים רק שחקן שמשחק דמות".

נינו, בן 59, במאי ותיק ומצליח בתיאטרון, בקולנוע ובטלוויזיה, הוא בנם של אשת הרדיו, המתרגמת והתסריטאית חנה בן ארי ושחקן ובמאי תיאטרון הבימה אברהם נינו. בקולנוע הוא ביים את "שחקנים", "המחצבה" ו"היו לילות" (שלו כתב גם את התסריט). בטלוויזיה ביים, בין השאר, את הסדרות המוערכות "עבודה ערבית", "מרחק נגיעה", "לתפוס את השמים" וכן את "החרצופים" ו"רחוב סומסום". בנוסף לכך ניהל בעבר את מחלקת הדרמה בשידורי קשת ושימש כמנהל אמנותי של פסטיבל עכו.



גם בטלוויזיה עסק במתח בין הדת לחילון. "מרחק נגיעה" יח' צ

ההצגה הנוכחית שלך נוגעת בנושא פוליטי, וזה לא כיוון מאוד פופולרי בתיאטראות.
"רוב המנהלים האמנותיים פוחדים לגעת בזה מסיבה אחת - כדי שלא יברחו להם מנייים. מכיוון שתקציב התרבות נמוך, התיאטראות תלויים היום בעשרות אלפי המנייים שמכלכלים אותם. למעשה נוצרה פה שיטה. הפריפריה מכוסה על ידי כ-120 היכלי תרבות שגם הם בונים תוכנית מנייים - אבל לא של תיאטרון אחד, אלא לקט הצגות ממקומות שונים. ועדה עירונית בוחרת את המחזות, זה יוצר קבוצת לחץ מאוד גדולה על ההנהלות של התיאטראות הרפרטואריים, כי האנשים האלה קובעים את גורלה של הצגה - אם היא תרוץ 100 או 400 הצגות, ואם היא תימכר לכל הארץ. לקניינים, שבדרך כלל מעדיפים קומדיות, מחזות זמר ונושאים קלים".

"לדעתי תפקיד הקניינים הוא לא לספק לקהל שלהם חומר שדומה למה שקיים בערוץ 2, בשביל זה לא צריך לצאת מהבית. הם צריכים לפתוח לקהל צוהר לחומרים אחרים. זה לא שהתיאטראות לא מנסים לעשות זאת. אבל זה ממש לא מספיק. ריצת האמוק אחר המנויים ואחרי השלאגרים היא טעות. מקומם לא בתיאטרון הרפרטוארי, כי אם תציג מחזות 400 ו-500 פעם, סגרת את האולמות. שלא לדבר על זה שהשחקנים מתעייפים והם מוגבלים לתפקידים הבאים שלהם"

ניניו מציע ללמוד מאנגליה. שם, אם התיאטרון הלאומי מעלה הצגה שמתבררת כלהיט, אז לאחר כ-100 הצגות היא נקנית על ידי מפיק פרטי, שמרץ אותה בווסט אנד, פעמים רבות עם אותם שחקנים לחלק מהזמן, ואחר כך עם שחקנים נוספים. כך התיאטרון הלאומי מקבל תמלוגים והוא גם פנוי לייצר רפרטואר חדש.

"לצערי כל ההסתכלות על תיאטראות כיום היא בראש ובראשונה כלכלית", ממשיך ניניו. "מחלקות השיווק בתיאטראות הן הגדולות ביותר, והמנהלים עושים שמיניות באוויר כדי לנסות לבדר את הקהל מצד אחד, ולהביא דברים בעלי משמעות ומחזות עמוקים יותר מצד שני. חלקם הקטן אינשהו מצליחים ליצור באלאנס, אבל הם החלק הקטן".

הביקורת של ניניו אינה עוצרת בזירת התיאטרון אלא מופנית גם כלפי תחומים נוספים שבהם הוא פעיל - הטלוויזיה והקולנוע. "הערוץ הראשון כרגע לא ממלא את יעודו בתחומי הז'אנר העליון", הוא אומר. "אם הם היו רואים בעצמם ערוץ ציבורי אמיתי, נוסח בי.בי.סי, שלחלוטין לא צריך להתעסק ברייטינג, הם היו יכולים ליצור את אותן יצירות בתחום הדרמה שבהן קהל מתאהב לאט לאט. נכון, נוצרה שם סדרה כמו '30 שקל לשעה', אבל אין אפילו גשם קל של יצירות טובות, לא בערוץ הראשון ולא בערוץ השני. הטלוויזיה המסחרית בוחרת בדרך הקלה של הבידור הדרמטי המייד, שמספק את הצורך הראשוני, ממש כמו בריאליטי, ועל זה צר לי".

ההצגה "דוחקי הקץ" תוצג בבית ציוני אמריקה בתל אביב ב-12 וב-13 ביוני.

היכנסו לעמוד הפייסבוק החדש של מעריב



77 people recommend this. Be the first of your friends.